

בית מדרש • הוצאה לאור

נהורא דשמעתתא

גליון אקטואלי מרתק מבית היוצר של אש התורה

מעשה בילד שמצא מעטפה...

אלא שיש לדון לפוטרו לגמרי, מפני שעד כאן לא מצינו חיוב אלא במי שגזל מציאה מן הקטן, שבזה אמרו חכמים דאסור מפני דרכי שלום.

אבל לא מצינו שיהיה חיוב מזיק במי שהפסיד לקטן את המציאה. וכאן המלמד לא גזלה ממנו, אלא הורה לו ואנס אותו להחזירה, ואין לדונו אלא כמזיק.

ונידון זה תלוי לכאורה במה שדנו הפוסקים, אם מפני דרכי שלום עשו את המציאה קניינו של הקטן מדבריהם, או שרק אסרו ליטלה ממנו. ויעוי' דבר אברהם (היא כ"א ט"ז) שהאריך דאינו של הקטן אפי' מדבריהם, אלא שאסרו לגזלה הימנו, וכן בחסד לאברהם (הרי"מ י"ז) פשיטא ליה שאינה שלו ונפיק"מ בקטן שמצא חמץ בפסח, אם נאסר החמץ משום חמץ שעבר עליו הפסח. ומצינו גם באור שמח (ריש נזקי ממון), שדבר הקנוי לבעליו רק מפני דרכי שלום, אם הזיק את אחרים אין הבעלים מתחייב, דאינם בכלל ממונו המזיק. ולפי"ז נראה פשוט דה"ה אם הזיקו אחרים אותם, דאין לקטן או לאביו זכות ממון בהן לתבוע את הזיקן.

ועוד יש לדון ע"פ דברי הב"ח (י"ד קמ"ז) דאף שאין חיוב להשיב אבידת עכו"ם, מ"מ לא זכה בה הישראל עד שנתייאש העכו"ם.

וא"כ כאן הרי חזינן שלא נתייאשה עדיין.

[ואמנם בביאור"ל סי' תקפ"ז נקט דהב"ח מייירי בגזילה. אולם במחנה אפרים ודברי משפט (רנ"ט) מבואר דמייירי גם באבידה]

שאלה: מעשה שהיה בעירנו ת"ו, בילד שחזר ממקום לימודיו והבחין במעטפה המושלכת ברחוב, פתחה ומצא בה סכום כסף גדול. עודו משתומם על המראה פגש בו המלמד והבהיר לו שעליו לקיים 'השבת אבידה', הואיל והסכום המסויים בתוך המעטפה נחשב 'סימן'.

עודם מדברים ועובדת זרה באה לקראתם, ושאלה בפיה אם הבחינו במעטפה שנפלה לה אשר הכילה כך וכך סכום כסף. הורה המלמד לילד להחזיר לה את האבידה, באומרו, כי הגם שאבידת עכו"ם מותרת, מ"מ אם מחזיר יש בזה

מסקנא דשמעתתא

נידונים אקטואליים בראי ההלכה

רב המכון דבי צבי רותן שליט"א - מורה הוראה וראש כולל דצופות אהיסמך

מצות קידוש השם (כבשריע ח"מ רס"ו).

כאשר נודע הדבר לאביו של הילד, תבע את המלמד לדון תורה. היות ומציאת בן הסמוך על שלחן אביו שייכת לאביו (ח"מ ע"ר ב). ואם כן אף שהיה בהחזרתה מצות קידוש השם, אין למלמד היתר לקיים מצוה בממונו של חברו, ועליו להחזיר לו הסכום שהיה במעטפה.

תשובה:

ראשית יש להקדים, דגם קטן שהגיע לגיל 76 (דכשנותנים לו צרור זורקו, אגוז ונוטלו) שיש לו קנין מדרבנן, מ"מ אינו זוכה במציאה בקנין גמור אלא מפני דרכי שלום. (מאחר שבמציאה אין דעת אחרת המקנה לו. קצוה"ח ונתי"מ סי' רמ"ג, שהכריעו כרמ"א שנקט כן, ודחו דעת הש"ך סק"ו דפליג).

ומטעם זה נפסק בשו"ע (ע"ה א') דהגוזל את המציאה מהקטן אין מוציאים אותה ממנו בדיינים, מאחר שאין כאן גזל גמור. אלא שדעת רבינו ירוחם, דאף שאין בי"ד יורדים לנכסיו להוציא ממנו הגזילה, מ"מ מחרימים אותו ולאחר ל' יום מכים אותו, אם אינו מחזיר. ודעת הש"ך דכל גזילה שאינה אלא מפני דרכי שלום אין מחרימים אותו, אלא רק מודיעים לו שאם אינו מחזיר עובר על דברי חכמים. (מביא בגליון הרעק"א שם).

ולכאורה גם כאן יהיה הדין כן, שלדעת רבינו ירוחם יחרימו בי"ד את המלמד, ולדעת הש"ך יודיעו לו שחייב להחזיר.

ניתן לקבל את הגליון ישירות למייל! שלחו בקשה ל: A9768552@gmail.com

צורתא דשמעתתא

סקידה מקיפה של סוגיה הלכתית

הרב מנחם אדלר - דאש בית המדרש

דין 'שלוך' קפוא שנותן חציו לילד וחציו מחזיר למקפיא

מצוי שפותחים 'שלוך קפוא' בשבת, ונותנים חציו לילד, והחציו הנותר מחזירים למקפיא, לשומרו לזמן אחר. ויש להתבונן אם כשר הדבר. ונפתח בהלכות פתיחת שקיות חלב וקופסאות שימורים, ולאחר מכן נחזור לענינו.

היתר 'עשיית פתח' לשימוש חד פעמי

בפתיחת שקית חלב, פחית, או קופסת שימורים, דעת הגרש"ז אוירבך שאין בזה נידון אלא משום איסור "עשיית פתח". ומבואר בגמ' (כתובות ו) דלא נאסרה עשיית פתח אלא כשדעתו להשתמש בו פעמים רבות, כגון שדעתו להוציא את התכולה מעט מעט לאורך זמן, אבל היכא שדעתו להשתמש בו פעם אחת, להוציא תכולתו בבת אחת, אין זה 'פתח' חשוב, ומותר לעשות כן בשבת.

ומטעם זה הורה הגרש"ז להתיר פתיחת שקית חלב, פחית, או קופסת שימורים, כאשר דעתו לרוקן תכולתם מייד, וכגון שמעביר את תכולתם לכלי אחר. ויתירה מזו נקט, דאפילו כשאין מרוקן התכולה בבת אחת ממש, כל שמרוקנם במעמד אחד, וכגון כשפותח שקית חלב במקום ציבורי, שבודאי תרוקן התכולה תוך דקות ספורות, גם בכה"ג ליכא חשיבות פתח העומד לשימוש רב פעמי (ששי"כ פ"ט הע' י"א, מאור השבת ח"ב מכתב כ"ד אות ד'). [ומ"מ צידד דראוי לפתוח השקית בפתח גדול מהרגיל, שלא יהיה פתח יפה].

ומטעם זה אין איסור עשיית פתח בפתיחת שלוק קפוא, שהדרך לרוקן תכולתו מייד, ואין כאן עשיית פתח העומד לשימוש מרובה. וגם באופן שחותך שלוק גדול לשניים¹, ונותן לילד חציו ומחזיר הנותר למקפיא, עדיין מותר משום עשיית פתח, שהרי גם הפתח שנעשה בחציו ששומר במקפיא אינו מיועד לשימוש רב פעמי, שכן כעת עדיין לא הוציא כלום דרכו, ואח"כ כשישתמש בו ירוקן דרכו את התכולה בפעם אחת. ואינו דומה לשקית חלב שאם משתמש ומחזירה למקרר נמצא שמשתמש כמה פעמים באותו פתח [משא"כ גבי שלוק שנוצרו ב' פתחים נפרדים, ובכל פתח משתמש פעם אחת, ודוק]. [אך עי' להלן שעדיין יש לאסור בשלוק מטעם אחר].

חידוש החזו"א לאסור משום 'עשיית כלי' מגוף אטום

ומן הטעם הנ"ל, שאין משום עשיית פתח כשמרוקנים התכולה מייד, היה המנהג הנפוץ מקדמת דנא להתיר פתיחת קופסאות שימורים כדרךן כאשר דעתו להשליך הקופסא מיד ולרוקן את תכולתה, כמבואר באגרות משה (אורח קכ"ב) בחלקת יעקב (קכ"א) ובכ"כ החיים (שי"ד ל"ה), וכך היה מורה הגר"ד בהר"ן זצ"ל.

אכן בחזו"א (ני"א י"א) חידש שיש כאן נידון נוסף של איסור "עשיית כלי", דכיון שהלחימו והתיכו את טס המתכת הסוגר על הקופסא באופן שאין סתימתו עתידה להיפתח [דכאשר יפתחו - לא יפרקו את ההלחמה אלא יעשו פתח חדש], על כן נחשבת הקופסא גוף אטום ופקע ממנה תורת כלי, ובפתיחתה איכא משום עשיית כלי.

ומשום כך העלה החזו"א דלא מהני שמרוקן את תכולתה מיד, ואתי עלה משתי טעמים, ושניהם מיוסדים על מה שדרך העולם לשמור הקופסא, לאחסן בה מסמרים וכדו' [כפי שהיה נהוג בשעתו], או שאין מרוקנים תכולתה מיד, ומשתמשים בה לאחסון התכולה המקורית למשך זמן. ועל כן יש לאסור אף כשדעתו להשליכה, א' משום גזירה שמא יהא בדעתו לשומרה. וב' מעיקר הדין, דכיון שהעולם רואה בה כלי חשוב, לא מתחשבים במה שדעתו להשליכה, ויש כאן חשיבות עשיית כלי.

ומטעם זה נהגו הרבה מעת שנתפשטה הוראת החזו"א שלא לפתוח קופסת שימורים או שקית חלב גם כאשר דעתו להשליכם, מפני שיש בזה משום עשיית כלי מגוף אטום. אלא מקדימים ונוקבים תחילה את הכלי בצד, בדרך קלקול, ומהשתא מותר לפותחו, דאין כאן עשיית כלי מפני שכבר נתקלקל קודם שנפתח. ומשום עשיית פתח גם כן אין כאן, שהרי דעתו לרוקן הכל מיד, וכמו שנתבאר. [כ"כ במנחת יצחק (ח"ד פ"ב) בחוט שני (ח"ב ל"ז) ובששי"כ (פ"ט הע' כ').]

[והמקילים בזה סומכים על דעת התהלה לדוד (שי"ד י"ב) האגרו"מ (קכ"ב) והששי"כ (ט"ה הע' ט'), שחולקים על יסוד החזו"א וסוברים שגם כאשר הכלי סגור לא פקע מיניה תורת כלי, שעדיין כלי הוא מפני ששומר על מה שבתוכו. ובמגילת ספר (יד ה) נקט דגם החזו"א מודה שלא בטל תורת כלי לגמרי, אלא רק לענין שיש חשיבות עשיית כלי בפתיחתו, ע"ש].

החילוק בין קופסת שימורים ושקית חלב לבין איגלו ושלוך: אכן גם לדברי החזו"א שיש לחוש בגוף אטום לאיסור עשיית כלי, כל זה הוא בדבר שדרך העולם להשתמש בו לאחסון ממושך, וגם אם בימינו אין מאחסנים מסמרים בקופסת שימורים, אולם מצוי בהחלט שאין מרוקנים התכולה מיד, ומשתמשים בה לאחסון התכולה

¹ ונזהר מלחתוך בדיוק באמצע, שלא יהיה בזה משום 'מחתך', ומטעם זה הדיפסו כיתוב בולט על השלוך "אין לשבור בשבת", והיינו דוקא כשחותך בדיוק באמצע, שיש בזה חשיבות 'מחתך' כיון שהוא החיתוך המתאים והנוח שמעמיד כל חלק בצורתו המתוקנת, אבל אם חותך בסמוך קצת באמצע, אין בזה משום מחתך, ומותר.

המקורית למשך זמן, ועל כן יש חשיבות עשיית כלי בפתחתה. וכן הוא בשקית חלב, שהדרך לרוקן תכולתה מעט מעט, ועל כן אין לפותחה אף על דעת לרוקן מיד אלא כאשר עושים בה נקב מצד אחר לפני כן.

[ואולם יש לציין, שדבר שהדרך לשומרו לאחסון תכולה אחרת, כמו קופסת שימורים בזמן החזו"א שהיו משתמשים בה לאחסון מסמרים, יש בזה איסור עשיית כלי משום 'בונה'. משא"כ קופסת שימורים ושקית חלב בימינו, שזורקים אותן בגמר תכולתן, אין בהם איסור 'בונה' משום דהו 'מוסתקי', אך מי"מ דברי החזו"א שייכים בהם באותה מידה לחייב בהם על עשיית כלי משום מלאכת 'מכה בפטיש', וכמו שמצינו חיוב מכב"פ בעשיית קיסם, הגם שמשליכים אותו בגמר השימוש. וכמבואר כל זה בדברי הפוסקים].

ומה שאנו נוהגים היתר בפתחת איגלו או שלוק הגם שנחשבים ג"כ 'גוף אטום' כמו בשקית חלב, היינו מפני שהדרך לרוקנם מיד, ומשום כך אין חשיבות עשיית כלי בפתחתם. [ומאותו הטעם יש להתיר גם פתיחת אריזות קטנות של סוכר וקפה, או קופסת טונה קטנה שהדרך לרוקן תכולתה בפעם א'. (פיה פתחה בחכמה)].

👉 אלא שמטעם זה יש לערר, דהיכא שפותח שלוק ומביא חציו לילד ורוצה לשמור הנותר במקפא, שוב שייך בזה איסור עשיית כלי מגוף אטום, שהרי משתמש בחלקו הנותר לאחסון את תכולתו במקפא. ויש לזהר בזה.

החילוק בין אריזות חטיפים לשקית חלב: ויש להדגיש, שכל נידון החזו"א שיש איסור עשיית כלי בפתחת גוף אטום, זהו דוקא בשקית חלב או קופסת שימורים, שפתחתם יוצרת פתח חדש שלא היה בהם מעולם, ועל כן נידונים לפני הפתיחה כגוף אטום. משא"כ באריזות חטיפים למיניהם, שהדרך לפותחם בהפרדת הדבק שבשפתותיהם, ונמצא שמעולם לא 'נאטמו', ועל כן עדיין יש בהם תורת כלי גם בזמן שהם סגורים, דאינם 'גוף אטום' אלא 'כלי סגור'.

סיכום הדברים: בפתחת גוף אטום (כשקיות חלב וקופסאות שימורים) יש לדון א' משום עשיית פתח וב' משום עשיית כלי. כשדעתו לרוקן התכולה בפעם א' אין איסור עשיית פתח. אך עדיין אסור משום עשיית כלי - בדבר שדרך העולם שלא לרוקנו מייד (כקופסת שימורים ושקית חלב). ועל כן יש לנוקבו באופן שלא ייעשה כלי. ובדבר שהדרך לרוקנו מייד (כאיגלו ושוק), מותר לפותחו כדרכו, כל שמרוקן תכולתו בפעם א'. ומטעם זה פתיחת שלוק מותרת כדרכה, מפני שהדרך לרוקן תכולתו מייד, אך יש לשים לב ולרוקן תכולתו בפעם א', ולא להחזיר חלקו למקפא.

[מתומצת מתוך 'נהורא דשמעתא' על מלאכות שבת]

מה דעתכם? תגובות מעט הקודאים

בנוגע לקושיתם למה חוזרים בשכחת הזכרה ואין חוזרים על חסרון כוונה. לדעתי התירוץ מאוד פשוט שחסרון כוונה אי"ל למלאות החסר שהרי אם יחזור לא יכוון אבל חסרון הזכרה יכול כן למלאות החסר באמירת ההזכרה.

כלומר שברור שכוונה מעכבת את התפילה, אבל חכמי הראשונים והאחרונים ביטלו עיכוב זה, מפני שאפילו על אמוראים מסופר בירושלמי הפלגות על חוסר כוונה, שא היה מודה לראשו שכורע במודים וכו', ומכיון שלא מציאיתי שכל ישראל יתפללו תמיד בכוונה שלמה לכן ביטלו העיכוב, שאם לא כן, יהיה רק מנין אחד בכל עיה, איך יראה כלל ישראל בלי תפילה. וע"כ שזה שאמרו שלא יוצאים בתפילה בלי כוונה זה רק כשאפשר, ובקיצור התרוץ שכוונה אי"ל למלאות החסר משא"כ בהזכרה יכול למלאות את החסר.

ישר כוחכם על העלון הנפלא מאוד, נהייתי מאד וזכרו להרבות תורה בישראל, להגדיל תורה ולהאדירה.

הרב שלום פולק

ישר כח על העלון הנפלא הכתוב בטוב טעם ודעת.

בענין מש"כ הג"ר צבי רותן שליט"א להתיר העמדת מחיצה המתרת בשבת באופן שבשעת העמדתה אינה מתרת, כגון בשמחת תורה שבעת העמדת המחיצה יהיה מעגל אנשים סביב הס"ת והם כבר היו מחיצה, [ניתכן גם במקרה שיש לאדם חדר חשוד ויודע שיש שם מנורת לילה שמכוונת עם שני שבת ועתידה להדלק, והוא מעמיד כעת מחיצה לפני המנורה כדי להתיר תשמה"מ כאשר תדלק], לכאורה יש לדון דכיון שחזינו שדין מחיצה המתרת אינו תלוי במעשה אלא במחשבת העושה, שהרי אותה פעולה ממש כאשר תיעשה למטרה אחרת תהא מותרת, א"כ יש לומר דכל שיש במחשבתו כדי שתתיר המחיצה, אף אם בעת העשה אינה מתרת נאסרת עשייתה, ולא מציינו בפוסקים היתר אלא באופן שבעת עשיית המחיצה היתה דעתו למטרה אחרת ורק לאחר מכן החליט להשתמש בה גם כמתרת.

הרב טוביה זלושינסקי

בנוגע למה שכתבתם בגליון הקודם בענין פתרון הבעיה מה לעשות כשיש לפנינו שני מאכלים שאחד מהם ברכתו היא מספק וכגון ציפס ונקניקיות, דאם יברך אדמה על הציפס יכנס לספק אם יכול לברך אח"כ שהכל על הנקניק, כיון שיש צד שהוא נפטר בברכת בפה"א, והבאתם שתי דרכים בפתרון הבעיה, או שיברך קודם שהכל על הנקניק ואח"כ בפה"א ויבטל הדין קדימה. או שיברך כפי הסדר ויכוין בברכת בפה"א שלא לפטור את הנקניק, ויברך אח"כ שהכל על הנקניק. והבאתם דדעת רוב האחרונים היא כדעת הפר"ח דמהני כוונה בברכות שלא לפטור.

נראה לענ"ד ברור דלדינא יש לנהוג כהדרך הב' דיברך כפי הסדר ויכוין שלא לפטור את הנקניק, כיון דחוף מהדעות שהבאתם שסוברים דמהני כוונה שלא לפטור, נראה להביא 25 אחרונים פוסקים וכמה ראשונים שסוברים דמהני כוונה בברכות שלא לפטור, וא"כ ברור שכן יש לנקוט לדינא. [הערות המערכת: הרב הכותב מנה כאן את רשימת 25 הפוסקים, ומקוצר הגליון לא להכנסו. ניתן לבקש הפירוט במערכת].

וא"כ נראה דכן יש לנהוג ולא לבטל בחינם את דיני קדימה. ולענין היכא שלא כיון בברכת בפה"א שלא לפטור אלא בירך בסתמא בפה"ע או בפה"א, אף בזה יש גדול לומר דיכול לברך שהכל, כיון דאמרינן דיש אומדנא דכונתו היתה שלא לפטור, ובפרט בדברים שבדעת האדם הם כמין אחר לגמרי, אלא דדבר זה אינו ברור כ"כ דמהני, ולכן לכתחילה יש לכוין תמיד בהדיא כן. וע"ע מה שכתבתי בענין זה באריכות בספר 'משנה ברכה'.

הרב מרדכי דוד טרובניץ, מח"ס 'משנה ברכה'

מספרי המכון

סקירה על אחד מספרי המכון

"נהורא דשמעתא - סוגיות נר הנוכה":

מראי מקומות מפורטים על סוגיות נר הנוכה, תמצית הסוגיות בבהירות נפלאה, משרשי הדינים בגמ' ראשונים ופוסקים, ועד הנידונים האקטואליים בענייני ההדלקה בזמנינו. כולל קונטרס נרחב בענייני חישוב שעות היממה. ניתן לרכוש את העותקים האחרונים במחיר מובצע 18 ₪ - 9768552@gmail.com

נהורא לנשמה טיפים להיים מאושרים בדרך התורה

ר' אייזיק שר שואל שאלה פשוטה ויסודית: מדוע במקרה המצוי, שאחד רואה אצל חבירו ספר חדש, והוא מבקש ממנו שיתן לו את הספר בהשאלה, **מדוע אין בזה משום 'לא תחמוד'!**?

ומתוך ביסוד עצום ונפלא! שהרגש הפנימי שטמון בשורש כל עשיית חסד עם השני, הוא **שנותן לשני למצוא חן בעיניו**. כי אחרי שהשני מוצא חן בעיניו, מעתה הוא שמח למלא כל חפצו. ולפי זה מחדש ר' אייזיק, שכאשר הזולת מבקש מאיתנו ספר, טמון בזה בקשה עמוקה יותר, **"האם תסכים שאמצא חן בעיניך"**? ובקשה זו אין בה שייכות ללא תחמוד. ואחרי שהסכמנו לבקשה זו, ממילא אנו רוצים מעצמינו למלא כל חפצו של השני שמצא חן בעינינו. ולהשאיל לו ולתת לו משלנו.

נמצאת למד ששורש החסד עם הזולת, הוא קודם כל: **להעלות את חן הזולת בעיניך, ולתת לו מקום למצוא חן בעיניך!** כי אחרי שהשני ימצא חן בעיניך, כבר ממילא תחפוץ לסייע ולהתחסד עמו ככל שתוכל!

בעה"ב טרוד ורוצה שבני הבית ידליקו נרות לפניו - האם מפסיד בזה את ההדלקה העיקרית?

לעזרנא שאלות מדהקות בהלכה המעשית בימינו

ידוע מחלוקת הפוסקים בגדר ההידור דנר לכל א' וא', אם הכוונה שבעל הבית מקיים את עיקר המצוה, ושאר כל בני הבית אין מקיימים אלא הידור מצוה דנר לכל א'. וכך מבואר במג"א (תרע"ד א'), אשר ביאר בזה את פסק הרמ"א שם שאין להדליק נר חנוכה מנר חנוכה אחר, מפני שמעיקר הדין סגי בנר לאיש וביתו, נמצא שמדליק נר של הידור מנר של עיקר המצוה.

אולם הגרעק"א בתשובה (תניינא י"ג) נקט, דגדר ההידור הוא שמכוונים בני הבית **שלא לצאת** בהדלקת בעל הבית, ונמצא לדבריו שכל בני הבית מקיימים את עיקר המצוה.

ומעתה יש לעורר אליבא דהמג"א, היכא שבעה"ב טרוד ואינו יכול להדליק מייד בזמן, ומבקש מבני הבית שיקדימו וידליקו תחילה. האם נימא שהדלקת בני הבית תיחשב לעיקר המצוה, והדלקתו אח"כ תהא בתורת הידור דנר לכל א'. ויפסיד בזה את קיום עיקר המצוה? [דלכאור' אין שייך שיקדימו את הדלקת ההידור בטרם שנתקיימה הדלקת עיקר המצוה]. ויל"ע.

אמן על ברכה שנאמרה בכתיבה כדיבור

מבואר בפוסקים דלמ"ד כתיבה כדיבור ניתן לברך ע"י כתיבת הברכה (תשו' רע"א כט, עמק שאלה סז, ועוד) אלא שיתכן שיש בזה חיסרון דאינו משמיע לאזניו. אמנם במי שחולה ל"ע ואינו יכול לברך בפיו, יוכל לברך ע"י כתיבת הברכה, או בהרהור, להשיטות דהרהור כדיבור.

ומעתה יש לדון, אם העומד על ידו ורואהו כותב הברכה, או שמסמן לו החולה שסיים לברך בהרהור, האם יש לו לענות אמן על ברכה זו (בדיבור, או עכ"פ בכתיבה או הרהור...). ולכאור' מסתברא בפשיטות שיש לענות, אולם מהגר"י זילברשטין שליט"א שמעתי דאין לענות אמן, וצ"ע הטעם.

לתגובות והערות: מייל: A9768552@gmail.com פקס: 077-470-4472

בתי מדרש העוסקים בהלכות שביעית לקראת השביעית הבעל"ט (תשפ"ב) יכולים לקבל חינם את הספר **"תורת השביעית"**

- מראי מקומות בהירים ומפורטים על פרק שביעי ושמיני במסכת שביעית מהסוגיות ועד להלכה האקטואלית ניתן לשלוח בקשה ל:

A9768552@gmail.com

אנו רוצים להקדיש שיעור משניות לעילוי נשמת יקיריכם
ללא עלות!

A9768552@gmail.com